

LUDMIŁA KARPOWICZOWA

DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI POPULARYZACJI WIEDZY BOTANICZNEJ POLSKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO

W końcu 1952 roku Biuro Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk zwróciło się do Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Botanicznego z wezwaniem rozszerzenia i uaktywnienia przewidzianej w statucie naszego Towarzystwa akcji krzewienia wiedzy botanicznej.

Wezwanie to zostało podjęte, celem zaś jak najlepszego zrealizowania odpowiedzialnego a zarazem doniosłego zadania Zarząd Główny zwrócił się do wszystkich Oddziałów Towarzystwa z sugestią powołania do życia specjalnych Komisji popularyzacji wiedzy botanicznej. Zarząd Główny uznał równocześnie za wskazane, by Komisje te nawiązały jak najściślejszą współpracę z Towarzystwem Wiedzy Powszechnej, Polskim Towarzystwem Przyrodników im. Kopernika, z organizacjami nauczycielskimi i oświatowymi, z organizacjami młodzieżowymi, Domami Kultury, Ligą Ochrony Przyrody itp., itp.

Od roku 1953 bardzo energicznie podjęta przez Zarząd Główny i wszystkie Oddziały PTB — akcja popularyzacji wiedzy botanicznej rozwijała się w następujących kierunkach:

- 1) wygłaszania prelekcji,
- 2) organizowania wycieczek do ogrodów botanicznych, do zakładów naukowych oraz terenowych wycieczek botanicznych,
- 3) organizowania — niejednokrotnie długotrwałych kursów, ćwiczeń mikroskopowych i różnego typu pokazów szkoleniowych,
- 4) urządzania wystaw, m. in. np.: książek botanicznych, fotografii przyrodniczych, doniczkowych kultur żywiowych, kwiatów i owoców i wreszcie stale powtarzanych w różnych ośrodkach — wystaw grzybów jadalnych i trujących,
- 5) nawiązania żywego kontaktu z Polskim Radiem i Telewizją oraz prasą codzienną,
- 6) organizowania w paru Oddziałach doskonale pracujących skrzynek porad fachowych,

7) kompletowania serii fotografii, które wypożyczano następnie prelegentom,

8) organizowania pokazów filmów przyrodniczych i wreszcie

9) zachęcania botaników do pisania botanicznych, popularnonaukowych artykułów, broszur itp.

Rzecz oczywista, że poszczególne Oddziały Polskiego Towarzystwa Botanicznego działalność w zakresie krzewienia i popularyzowania wiedzy botanicznej ujmowały w sposób odrębny, przystosowując formy tej akcji oraz tematykę odczytów do specyficznych, lokalnych wymagań swego terenu.

Niewątpliwie zainteresuje Państwa informacja dotycząca odbiorców omawianej oraz z takim zapałem i oddaniem prowadzonej przez nasze Oddziały akcji.

Na czoło odbiorców wysuwają się nauczyciele, przyjmujący z wielką wdzięcznością i radością zaofiarowaną im pomoc w postaci prelekcji, wycieczek, ćwiczeń i kursów.

Omawiana działalność z równie gorącym oddźwiękiem spotyka się u starszej młodzieży szkolnej (głównie maturzystów), której tą drogą pomaga się nie tylko w uzupełniającym zdobywaniu wiedzy, lecz także w wielu przypadkach ułatwia się jej powzięcie decyzji w sprawie wyboru dalszego kierunku studiów, a tym samym przyszłego zawodu.

Z organizacji młodzieżowych milczeniem nie można pominąć harcerstwa oraz kół biologicznych młodzieży akademickiej.

Do grona stałych i wysoce zainteresowanych odbiorców akcji krzewienia wiedzy botanicznej należą między innymi:

członkowie Polskiego Twa Krajoznawczo-Turystycznego, słuchacze Akademii Medycznych, leśnicy, rolnicy, gospodynie wiejskie, zielarze, pszczelarze, członkowie Kół Ogródków Działkowych, torfiarze, aptekarze, rybacy, pletwonurkowie, dla których np. zorganizowano w Gdańsku specjalne prelekcje o roślinności zbiorowisk morskich i śródlądowych, dalej — liczne jednostki wojskowe i pracownicy Milicji Obywatelskiej, więziennicy, członkowie klubów fabrycznych, pracownicy stacji kwarantannowych roślin, pracownicy muzeów — np. Chrzanowskiego, Domy Kultury itp.

Interesującym a zarazem udanym doświadczeniem było nawiązanie przez Oddział Łódzki kontaktu z Frontem Jedności Narodowej, w wyniku czego zorganizowano wspólnie cykl odczytów publicznych np. na takie tematy, jak: zieleń w zakładach pracy; zieleń przedłuża życie itp.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się także zorganizowane na specjalną prośbę prelekcje dla pracowników Przemysłu Piwowarskiego oraz pracowników Rafinerii Nafty.

Prelekcje organizowano również w sanatoriach i domach wczasowych.

Nie wymieniłam oczywiście wszystkich odbiorców, ale i z tego co powiedziałam wynika wyraźnie, że Oddziały naszego Towarzystwa nie zaniedbały żadnej sposobności, by w społeczeństwie szerzyć wiedzę botaniczną.

Do odbiorców masowych docierano m. in. przez komunikaty prasowe, a także pogadanki i wywiady radiowe, głównie jednak przez organizowane przeważnie w Warszawie reportaże w telewizji.

Zupełnie świadomie nie podaję tytułów wygłaszanych prelekcji, których tematyka obejmowała niezwykle szeroki zakres. Wszystkie działy botaniki były uwzględnione, poczynając od morfologii ogólnej poprzez anatomię, cytologię, genetykę, fizjologię, systematykę roślin aż po fitosocjologię. Nie pominięto również rozdziałów wybranych z mikologii a także zagadnień, dotyczących botaniki stosowanej i ochrony przyrody.

W odpowiedzi na przeprowadzoną ankietę — niestety niedoskonałą jak niemal wszystkie ankiety — Zarząd Główny PTB uzyskał następujące, niepełne dane zaledwie z sześciu Oddziałów, a mianowicie:

w latach 1948—1959 członkowie Oddziałów: Białostockiego, Gdańskiego, Krakowskiego, Łódzkiego, Poznańskiego i Warszawskiego ogłosili drukiem — 849 artykułów botanicznych oraz opublikowali 136 broszur popularnonaukowych.

Pomimo niepełnych, wrywkowych danych — wymienione liczby świadczą, że i w tej dziedzinie członkowie Polskiego Towarzystwa Botanicznego wnieśli dużo do akcji krzewienia wiedzy botanicznej.

Obecnie chcę Państwu podać zestawienie liczbowe. I tak w latach 1953—1968 a więc w ciągu zaledwie 16 lat działalności komisji popularyzacji wiedzy botanicznej wygłoszono 4442 prelekcje, zorganizowano 1297 wycieczek, 762 kursy, ćwiczenia i pokazy, urządzono 93 wystawy, przeprowadzono 82 pogadanki i wywiady radiowe, 6 reportaży w telewizji, 26 pokazów filmów botanicznych.

Korzystając ze sposobności chciałam wszystkim koleżankom i kolegom podziękować za tak dla mnie miłą a dla naszego Towarzystwa cenną współpracę.